

מידע

בעניין תביעות לקצבאות גרמניות, עבור מועסקים לשעבר בגטו (המכונה "קצבה על פי חוק הגטאות ה-ZRBG* ") בהתאם לשיפוט של בית המשפט הפדראלי לעניינים סוציאליים - ה- BSG - ולחוק התיקון של ה-ZRBG**

נא ראה את ההסדרים החדשים לגבי חוק התיקון של ה-ZRBG בסעיף 5 !

1. במה מדובר?

בהתאם ל- ZRBG (החוק למימוש תשלום קצבאות בגין העסקה בגטו)¹, בגרסה של חוק התיקון של ה-ZRBG, תקופות העסקה של נרדפי הנאצים בגטאות הנמצאו בשטח ההשפעה של המשטר הנציונל-סוציאליסטי, נחשבות -בתנאים מסוימים- כתקופות בהן שולמו דמי ביטוח סוציאלי על ידי מעסיקים גרמניים. תקופות אלו עשויות לזכות בתשלום קצבה גרמנית גם בחו"ל.

ה- BSG קבע בשנת 2009 בהחלטות שונות קני מידה חדשים להכרה בתקופות ביטוח בגין עבודה בגטו על-פי ה-ZRBG. השינויים בפרשנות המשפטית הביאו מספר הרבה יותר גדול של קצבאות שאושרו. אבל בהרבה מקרים הקצבה על-פי ה-ZRBG אושרה רטרואקטיבית רק מ-1/1/2005 או מהחודש בו הוגשה הבקשה.

עם חוק התיקון של ה-ZRBG המחוקק הגרמני החליט לשלם את הקצבה על פי ה-ZRBG באופן עקרוני מהתאריך המוקדם ככל האפשר, המוקדם ביותר מ- 1/7/1997.

מטרתנו היא לסייע לאנשים הקשורים בדבר, לממש את זכאותם בהקדם האפשרי וללא ביורוקרטיה מיותרת. בהסבר המפורט שמובא להלן, נספק מידע מדויק יותר לגבי חוק זה, כמו גם לגבי הפרשנות המשפטית השונה. מידע זה אמור לאפשר לכם להעריך האם אתם שייכים למעגל הזכאים בהתאם לחוק הגטאות ומה מגיע לכם במקרה היחיד.

2. מה השתנה?

בפסיקות מ- 02.06.2009 ומ- 03.06.2009 (תיקים B 13 R 81/08 R ו-B 5 R 26/08 R) הגמיש ה-BSG משמעותית את הקריטריונים להגדרת המושגים "עבודה מכוח החלטתו האישית" ו"תמורה" (לפרטים ספציפיים יותר, השוו סעיף 3.3).
בשני פסקי דין נוספים מ- 19.05.2009 (תיקים B 5 R 14/08 R וכן

1

* החוק בדבר הענקת אפשרות לתשלום קצבאות מתוקף הסדרי העסקה בגטו מ- 20.06.2002 (ילקוט הפרסומים הפדראלי I, עמוד 2074)
** החוק הראשון לתיקון של החוק בדבר הענקת אפשרות לתשלום קצבאות מתוקף הסדרי העסקה בגטו מ- xx/xx/2014 (ילקוט הפרסומים הפדראלי I, עמוד XXXX)

B 5 R 96/07 R) החליט ה- BSG שנרדפים, אשר הכירו להם בתקופות עבודה בגטו על-פי ה-ZRBG, יכולים - בתנאים מוקדמים נוספים - לרכוש תקופות חלופיות בגין שהייה בחו"ל עקב רדיפות אחרי גיל 14, אך לא יאוחר מ-31/12/1949. תקופות חלופיות נוספות אלה עשויות לא רק להגדיל את הקצבה הקיימת, אלא גם ליצור זכאות ראשונית מלכתחילה.

בשים לב למצב שהרבה זכאיים יכלו לקבל קצבה על-פי ה-ZRBG רק על בסיס שינוי החוק, יש לחוק התיקון של ה-ZRBG את המטרה לאפשר את תשלום קצבאות הגטו תמיד מהתאריך המוקדם ככל האפשר, המוקדם ביותר מ-1/7/1997. זה חל על אנשים שפעם ראשונה מבקשים קצבה כזו וגם על אלו שכבר מקבלים קצבה אבל עוד לא מהתאריך המוקדם ככל האפשר.

חשוב: המוסדות לביטוח הפנסיות מעצמם וללא תביעה ישלחו מידע על זכויותם לכל הזכאיים שכבר מקבלים קצבה שוטפת שעבורם התחלת קצבה מוקדמת יותר אפשרית על בסיס שינוי החוק. **מי שכבר מקבל קצבה לא צריך להגיש תביעה!** אחרי קבלת מכתב המידע כל זכאי יכול להחליט אם הוא מעדיף התחלת קצבה מוקדמת יותר או המשך הקצבה הנוכחית.

בפרק 5 אפשר למצוא פרטים נוספים בעניין חוק התיקון של ה-ZRBG.

3. איזה תנאים מוקדמים יש כעת למלא כדי להיות זכאי לקצבה בגין תקופות עבודה בגטו?

התנאים להכרת תקופות עבודה בגטו בהתאם ל-ZRBG הינן שאת/ה

- נרדף/ת הנאצים בהתאם לחוק ה-BEG (חוק הפיצויים הפדראלי הגרמני) (ראה סעיף 3.1), וכן
- שהית בתנאי כפייה בגטו אשר נמצא בשטח ההשפעה של המשטר הנציונל-סוציאליסטי (ראה סעיף 3.2), וכן
- ביצעת עבודה מכוח החלטתך האישית (מרצון חופשי) וקיבלת תמורה עבורה (ראה סעיף 3.3).

גם אלמנות, או לחילופין אלמנים של מי שקיים/ה תנאים אלה, זכאים/יות לפיכך בהתאם ל-ZRBG. במקרה זה, הנרדף/ת המנוח/ה היה/תה צריך/כה לענות על התנאים הנזכרים. יורשים ויורשים חוקיים מיוחדים יכולים להגיש תביעה לקצבה אחרי מותו/ה של הנרדף/ת רק אם הוא/היא הגישה תביעה עוד בזמן החיים. אין זכות ליורשים באופן עצמאי להגיש תביעה.

3.1 מעמד משפטי כנרדף/ת

תנאי מוקדם לצורך הכרה בתקופות שהות בגטו הינו בראש ובראשונה מעמדך המשפטי כנרדף/ת במשמעות של סעיף 1 בחוק הפיצויים הפדראלי הגרמני (BEG). במקרה של תביעות לקצבת שאירים, די אם המנוח/ה היה/תה נרדף/ת; השאיר/ה לא חייב/ת להיות נרדף/ת.

3.2 שהייה בגטו בתנאי כפייה

את/ה שהית בגטו בכפייה שהיה נמצא בשטח ההשפעה של המשטר הנציונל-סוציאליסטי (למשל בפולין). השהייה במחנה ריכוז או במחנה עבודה איננה מכוסה על ידי ה-ZRBG; אולם, ניתן לקחת תקופות אלו בחשבון כתקופות חלופיות לאחר גיל 14.

3.3 עיסוק בפועל בגטו

את/ה עסקת בפועל בתעסוקה בגטו מכוח החלטתך האישית. אתה עונה על תנאי מוקדם זה אם מצאת כל סוג של עבודה אם בעצמך ואם באמצעות תיווך, כמו למשל של היודנראט (Judenrat).

את/ה עסקת בפועל בתעסוקה בעבור תמורה. התמורה הינה כל תשלום שכר בכסף או בעין (לדוגמה בצורת מצרכי מזון). אין חשיבות לגובה השכר. די בכך שרק הוענקו "מצרכי קיום". יתרה מזאת גם אין חשיבות לכך האם התמורה שולמה ישירות לעובד הגטו או לידי גורם שלישי (למשל אל היודנראט לצורך דאגה לכלכלת הגטו).

כמו בעבר, תקופות עבודה בכפייה, לא מוכרות כתקופות עבודה בגטו.

4. מי יכול לפיכך לקבל קצבה גרמנית?

קצבאות גרמניות שעשויות להשתלם הן קצבת זקנה סדירה אחרי גיל 65 וקצבת אלמן / אלמנה – אם במקרה והנרדף/ת נפטר/ה.

אך תנאי מוקדם לזכאות לקצבה גרמנית הינו, עמידה בדרישה של תקופת האכשרה (תקופת ביטוח מינימאלית). תקופת האכשרה דרושה גם עבור קצבת זקנה בשל הגעה לגיל 65 וגם עבור קצבת אלמנות-או לחילופין אלמנים, והיא חמש שנים (60 חודשים קלנדאריים). תקופת אכשרה זו יכולה להתבסס על תקופות ביטוח גרמניות (למשל גם תקופות עבודה בגטו על-פי ה-ZRBG) ותקופות ביטוח חלופיות (למשל תקופות בגין רדיפת הנאצים אחרי גיל 14 או בגין שהות בחו"ל עקב רדיפות - עד 31.12.1949). במסגרת החוק האירופאי או במסגרת אמנה לביטוח סוציאלי דו-צדדי (למשל עם ישראל או עם ארה"ב), אפשר להשלים תקופת אכשרה גם באמצעות שילוב של תקופות ביטוח גרמניות ותקופות מאותן מדינות אמנה. במסגרת יישום החוק הבין-לאומי או הדו-צדדי גם אפשר בתנאים מסוימים לעמוד בדרישה של תקופת האכשרה לתשלום קצבת זקנה מוקדמת שאפשר מגיל 60 כמוקדם ביותר. אבל התשלום של קצבת זקנה מוקדמת בין הגיל של 60 עד 65 שנים תלוי בהכנסות. במקרה של הכנסה מעבודה בסכום שמעל הגבול הפטור (שהיה למשל ב-1997 = 610 מארק גרמני), אי-אפשר לשלם את הקצבה או אפשר רק תשלום חלקי.

בנוסף מוסדות ביטוח הפנסיות במסגרת הפרשנות החדשה החליטו שהכללת תקופת העבודה בגטו בתוך החישוב של קצבה מחו"ל לא תמנע באופן קבוע את ההכרה בתקופות הגטו על פי ה-ZRBG.

5. חוק התיקון של ה-ZRBG

באמצעות חוק התיקון של ה-ZRBG המחוקק הגרמני משפר את המעמד החוקי של אנשים זכאיים לקצבה על-פי ה-ZRBG. השינויים מתייחסים גם לקצבאות שכבר בתשלום וגם לבקשות ראשונות לקצבת ZRBG. אך מטרה נוספת היא לאפשר לאנשים הקשורים בדבר להשתמש בסכומים שמגיעים להם באופן ישיר. בנוסף שונה שטח יישום החוק לשטח שהיה תחת ההשפעה של המשטר הנציונל-סוציאליסטי ולא יותר אשר היה נמצא בשטח שנכבש או סופח על ידי הרייך הגרמני. זאת אומרת שבכך עכשיו אפשר להתחשב גם בגטאות בסלובקיה או ברומניה. כך נוסח ה-ZRBG הוא בהתאם לנוסח של הקו המנחה של הממשלה הגרמנית הפדרלית הנוגע בתשלום חד-פעמי להכרת העבודה של נרדפי הנאצים בגטו (ראה פרק 6).

5.1 קצבאות שכבר בתשלום

זכאיים שכבר מקבלים קצבה שניתנת להתחיל ממועד יותר מוקדם על פי חוק התיקון ייקבלו מכתב מהמוסד לביטוח הפנסיות האחראי. המוסד לביטוח הפנסיות יעשה חישוב נסיון ומודיע לזכאית/איך תהיה ההשפעה של התחלת קצבה יותר מוקדמת

במקרה של/ה ואיזה תשלום רטרואקטיבי הוא/היא יכול/ה לצפות. סכומים אלו עוד לא סופיים משום שהגדרה חדשה של הקצבה אפשרית רק אחרי קבלת ההחלטה מהזכאית ולכן חישוב סופי ייעשה יותר מאוחר.

אבל מכתב המידע ייתן את הנתונים מאיזה תאריך אפשר לשלם את הקצבה ואיזה סכום חודשי ישולם במקרה של התחלה יותר מוקדמת של הקצבה. באופן סדיר זה יהיה סכום נמוך יותר מסכום הקצבה החודשי הנוכחי. בנוסף הזכאי יידע ממכתב זה איזה סכום רטרואקטיבי אפשר לקבל במקרה של התחלת קצבה יותר מוקדמת. משום שהזכאי קיבל קצבה גבוהה יותר בעבר (למשל אם התשלום התחיל מ- 1/1/2005) המוסד לביטוח הפנסיות יעשה גם חישוב על איזה סכום צריך לנכות מהסכום הרטרואקטיבי בגלל שבמקרה של התחלת קצבה מוקדמת יותר מקבלי הקצבה לא רשאים לסכום הקצבה המלא שכבר שולם והתקבל. סכום התשלום הרטרואקטיבי במכתב המידע כבר כולל חישוב זה.

עכשיו הזכאית יכול/ה להחליט אם הוא/היא מעדיף/ה להמשיך לקבל את סכום הקצבה הנוכחי ללא שינוי בסכום או לקבל את הסכום הרטרואקטיבי עבור התחלת קצבה מוקדמת יותר וסכום קצבה חודשי מופחת. אם הוא/היא מחליט/ה לבחור את ההגדרה מחדש הוא/היא מודיע/ה למוסד לביטוח הפנסיות הגרמני על כך.

הדוגמה הבאה יכולה להבהיר את ההסדרים:

דוגמה:

הנרדף מקבל קצבה על-פי ה-ZRBG בסכום חודשי של יורו 250. קצבה זו אושרה בשנת 2010 לאחר הערכה מחדש של בקשה שמקודם נדחתה ואושרה רטרואקטיבית מ-1/1/2005.

תוצאה:

המוסד לביטוח הפנסיות האחראי יבדוק את הזכאות לקצבה הקיימת בהתחשבות של חוק התיקון ל-ZRBG. אחרי זה אפשר לשלם את הקצבה כבר מ-1/7/1997.

המוסד לביטוח הפנסיות מודיע לזכאי לקצבה שהתשלום הרטרואקטיבי עבור התקופה מ-1/7/1997 עד 31/12/2004 היה יורו 15,300 אם הוא בוחר את התחלת הקצבה המוקדמת יותר. משום שסכום הקצבה החודשי מתאריך 1/1/2005 פוחת בגלל התחלת הקצבה המוקדמת יותר זה יגרום למצב של תשלום מופרז של הקצבה בסכום של יורו 8,400 לתקופה מ-1/1/2005 עד 30/11/2014. את הסכום המופרז יש לקזז מהתשלום הרטרואקטיבי. בתוצאה תשלום רטרואקטיבי בסכום של יורו 6,900 יעמוד לרשות הזכאי. באותו זמן התשלום השוטף החודשי יפחות מיורו 250 ליורו 170.

עכשיו מקבל הקצבה יכול להחליט אם הוא מעדיף להמשיך לקבל את סכום הקצבה הנוכחי של יורו 250 ללא שינוי או אם הוא רוצה לקבל את הסכום הרטרואקטיבי של יורו 6,900 ובאותו זמן סכום קצבה חודשי מופחת מיורו 250 ליורו 170. הזכאי מודיע למוסד לביטוח הפנסיות הגרמני על החלטתו ויכול לשם כך להשתמש בטופס התשובה המצורף שכולל את שתי האפשרויות לענות.

על-פי חוק התיקון ל-ZRBG מתוכנן תשלום רבית על הסכום הרטרואקטיבי. מבחינה עקרונית חישוב הרבית יתחיל 6 חודשים אחרי קבלת בקשת הקצבה המלאה. במקרים בהם כבר משלמים קצבה שוטפת מתיחסים בזה להליך הקצבה המוקדם יותר. התאריך לסוף הריבית תלוי בתאריך האמיתי של ההגדרה מחדש של הקצבה שעוד לא ידוע בזמן שילוח מכתב המידע. לכן במכתב המידע עוד לא מראים את

סכום הרבית המגיע לזכאי במקרה המדויק משום שאפשר לעשות את חישוב הרבית רק יחד עם הגדרה חדשה של הקצבה. לכן הסכום הרטרואקטיבי עולה בסכום הרבית.

5.2 בקשות ראשונות לקצבה על-פי ה-ZRBG

על-פי חוק התיקון של ה-ZRBG בקשה לקצבת ZRBG נחשבת כהוגשה ב-18/06/1997. לכן קצבת ה-ZRBG מתחילה תמיד מהתאריך המוקדם ככל האפשר, שהמוקדם ביותר מ-1/7/1997. במקרה של קצבת אלמן/אלמנה הקצבה מתחילה מתאריך המוות, כמוקדם ביותר מ-1/7/1997.

5.3 תשלום קצבאות ה-ZRBG

כדי להבטיח שהזכאים יקבלו את התשלומים או תשלומים רטרואקטיביים ללא עיכוב ככל האפשר, הסכומים ישלמו ישיר אל הזכאיים ולא דרך עורכי-דין ומורשים. זה יחול גם על מקרים בהם קצבה כבר בתשלום שוטף וגם על אנשים שמבקשים קצבת ZRBG פעם ראשונה.

6. מה החדש שצריך לקחת בחשבון אם התבקש או שולם תשלום חד-פעמי של

יורו 2,000 בהתאם לקו המנחה הנוגע להכרה?

נרדפי הנאצים בהתאם לסעיף 1 לחוק ה-BEG (חוק הפיצויים הפדראלי הגרמני) שעבדו בגטו יכולים בתנאים מסוימים לקבל תשלום חד-פעמי של יורו 2,000 בהתאם לקו המנחה הנוגע להכרה². עכשיו הכללת תקופת העבודה בגטו בחישוב ביטוח הפנסיות לא תמנע עוד את התשלום החד-פעמי להכרה.

המשרד האחראי לתשלום הסכום החד-פעמי הזה הוא המשרד הפדראלי לשירותים מרכזיים וענייני רכוש שלא הוסדרו (Bundesamt für zentrale Dienste und offene Vermögensfragen - BADV, 53221 Bonn). ידע נוסף אפשר לקבל בדף האינטרנט של BADV:

http://www.badv.bund.de/003_menu_links/f0_ghetto/index.html

יש גם שירות טלפוני לשאלות תחת: **+49 (0) 228 99 7030 1324** ואפשר לכתוב לדואר האלקטרוני ghettoarbeit@badv.bund.de.

7. מי מספק ייעוץ ונותן סיוע?

כמובן לא ניתן להשיב על כל השאלות במסגרת מידע זה. כדלקמן אפשר למצוא את השמות והפרטים של מוסדות ביטוח הפנסיות הפרטיים.

נא לקחת בחשבון: בשאלות לגבי הליך הפנסיות שלך את/ה מתבקש/ת לפנות למוסד ביטוח הפנסיות שמטפל בתיק הבקשה שלך. מוסדות ביטוח הפנסיות האחרים לא יכולים לתת מידע פרטי לגבי התיק שלך. אם כבר התכתבת עם המוסד האחראי לתיק שלך אפשר למצוא את הפרטים הישירים במכתב מהמוסד עצמו.

² הקו המנחה של הממשלה הגרמנית הפדראלית הנוגע בתשלום חד-פעמי להכרת העבודה של נרדפי הנאצים בגטו אשר לא הייתה עבודת כפייה, מתאריך 20/12/2011 (פרסום פדראלי מס' 195, עמוד 4608 מ-28/12/2011)

מוסמך לגבי כל המדינות	Deutsche Rentenversicherung Bund טלפון: 0049 (0)30- 86528988
מוסמך בפרט כאשר מקום המגורים הינו בלגיה, צ'ילה או ישראל	Deutsche Rentenversicherung Rheinland טלפון: 08000-100048013 (טלפון חינם) לאזרחים עבור שיחות טלפון בתוך גרמניה) טלפון: 0049 (0) 211-937-0 (עבור שיחות טלפון מחוץ לגבולות גרמניה)
מוסמך בפרט כאשר מקום המגורים הינו דנמרק, אסטוניה, פינלנד, בריטניה, קנדה, לטביה, ליטא, נורבגיה, שבדיה או ארה"ב	Deutsche Rentenversicherung Nord טלפון: 0049 (0)40-5300-0
מוסמך בפרט כאשר מקום המגורים הינו צרפת או לוקסמבורג	Deutsche Rentenversicherung Rheinland-Pfalz טלפון: 0049 (0)6232-17-2459
מוסמך בפרט כאשר מקום מגורים הינו אוסטריה, סלובקיה או הרפובליקה הצ'כית	Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd טלפון: 0049 (0)871-81- 2157
מוסמך בפרט כאשר מקום המגורים הינו הונגריה	Deutsche Rentenversicherung Mitteldeutschland טלפון: 0049 (0)361-482-4000
מוסמך עבור כל המדינות	Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See טלפון: 0049 (0)234-304-0